

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון ע' שנה ב' פרשת שמיני חודש אדר ב' שנת ה' תשפ"ב לפ"ק
יבמות י. - יז:

**קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com**

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל" 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

השבוע פרשת שמיני נתקבלה תרומה
ע"י מו"ח הרה"ג ר' משה נחום
ליכטנשטיין שליט"א

לעילוי נשמת אביו
הרה"ג ר' ברוך בענדיט ב"ר משה נחום
ליכטנשטיין זצ"ל
משגיח דישיבתנו הקדושה

לרגל היארצייט דיליה
נלקח לבית עולמו כ"ד אדר תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

מה בגליון?

- מה שתירץ רב כהנא דמיירי באנס כלתו וממילא אין הבן שנשא אותה עבד איסור דהרי אשתו היא, לכאורה קשה דאפי' שתירץ דמיירי באופן שאין הבן עובר על איסור בזה, מ"מ אביו עבר כאן איסור תורה בזה לאנס כלתו, ומה החילוק באיזה איסור מיירי, דאם לא מיירי הכא באיסור גם באופן זה לא מיירי? (הערה ל"ג)
- מה שאסר רב ררת סוטה בייבום טומאה כתיב זה כעריות, קשה דהרי בעריות מיירי שהם אסורים על המייבמים ולא על בעלה, ואילו בסוטה טומאה היא על בעלה, ואם יש לדמותה יש לדמותה לנשא אחת מן העריות ומת, דאשתו אינה חייבת כלל בייבום דלא תפס בה קידושין, וא"כ היתה ררתה כן רכיכה לייבום, דבעריות כיון שלא תפס בה קידושין אינה פוטרת ררתה מייבום? (הערה ל"ו)
- מה שהקשה בתוס' על הא דגורסים היא חולצת וררתה או חולצת או מתייבמת, דבשלמא היא או ררתה חולצת היא רק ביאור ולא גירסא ומשא"כ כאן מיירי בגירסא וזה מניין לגמ', יש לומר דגם כאן מיירי רק צביאור, דלכך כתיב היא וררתה חולצת לומר דרק לגבי חליצה שווים הם, אבל לגבי ייבום רק ררתה מתייבמת. (הערה ל"ז)

• מה שאמרו לשייך חמותו ממאנת אם קטנה יכולה להתעבר וללא למות, לפי החשבון עולה דיהא מיירי שנשא אחיו של אשת חמותו את אשתו מיד כשנולדה, דאל"כ תהא אמה גדולה ולא תוכל למאן, וא"כ קשה איך שייך שישא אשתו קודם שתהיה בת ג' שנים ויום אחד, הרי ביצחק מצינו שהמתין לרצקה שתהא בת ג' ויום אחד לקודם לכן אינה בת ביאה? (הערה ל"ט)

• למ"ד נשואין הראשונים מפילים לייבום דהיינו שהם קובעים אם היא חייבת בייבום קשה, דא"כ אם נשא את הנכרית ואח"כ כנס את הערוה תהא הנכרית חייבת בייבום אפי' שהיא לרת הערוה, וזה לא מצינו תנא שיאמר כן? (הערה מ"ד)

• משהקשו ממקום שנהגו וממקום שלא נהגו איך יהיו מחולקים בדיניהם הרי היא בלא תתגודדו, לכאורה קשה מה קושיא היא כלל, דלגבי מה שהמגילה נקראת בפרוים זי"ד ובמוקפים ב"ט ז' ביאר ברא"ש דחילוק בין שני מקומות אינו כשתי תורות ואין בו לא תתגודדו, וא"כ למה כאן כן יהא בחילוק בין המקומות איסור לא תתגודדו? (הערה מ"ט)

• מה שאמר ר' טרפון תאבני שתבוא לרת הבת לידי ואשיאנה, וביאר רש"י דבכרת בתו שלו מיירי ובמיתת אחיו, תימה הוא דאיך שייך לומר דיהא ר' טרפון תאב לבוא לידי כך שיהא חיו מת בלא בנים? (הערה נ"ו)

• הראיה שראו ללמוד מהא דאמר ר' יהושע על שיכריע בין ב"ש לב"ה מתיירא אני דעשו ב"ש כדצריהם, דאל"כ למה אמר מתיירא אני, קשה דמאותו צרייתא גם משמע איפכא ללא עשא

כדבריהם, וזה מדלא מיחו ז"ש על אותם משפחות שבניהם
לדעתם פגומים לכהונה, דאם כדבריהם עשו למה לא מיחו?
(הערה נ"ח)

- מה שתירצו בגמ' דמה שחיישינן לעשרת השבטים מיירי
במקומות דקביעי, קשה דהרי מלינו דסנחריב בלבל האומות
וא"כ כבר אינס נמלאים במקומם, ולמה נחשוש להידושין שמא
מהם הוא והולד ממזר? (הערה ס"ג)

דף י ע"א

אביו אינה אסורה עליו, וממילא אפשר שבה כן מיירי הכא, אבל מי שאנס כלתו דהוא איסור תורה וכדביאר רש"י דעבר על דת, מניין דמיירי כאן בהכי ומה החילוק מבין שעבר על איסור תורה דלא מיירי הכא, ומה הוסיף רב כהנא דבלא דאי נמי משכחת לה. ובאמת זהו דתירץ רב אשי דבאחותא דאיסורא לא קמיירי, רק דעדיין קשה מה היה ההו"א של רב כהנא דהקשה כן כלל, וצ"ע.

לד. בתוד"ה לעולם לית ליה בא"ד מ"מ לא דמי כיון שאם תבעל ליבם שנאסרה עליו הו"א אשת איש וכו' הלכך לא פטרה צרתה. צריך ביאור דהרי עכשיו שנפלה ליה לייבום היא אסורה להתייבם, ואם הטעם לפטור צרתה הוא משום דאין ייבום לחצאין, א"כ גם כאן הרי זה ייבום לחצאין, דקודם שייבם אותה הייבם הרי היא אשת אחיו, ובזמן איסורה יש לה לפטור צרתה שגם תהא אסורה עכשיו להתייבם, דהרי רק אם עברה על איסור זה תהא

לג. בגמ' דאי לא קתני א"ל רב אשי לרב כהנא בלא דאי נמי משכחת לה יעקב אנס כלתו וכו'. היינו דבאנס כלתו לא מיירי שבנו עבד איסור ונשא אנוסת אביו, דמיירי שהיתה אשתו קודם שאנסה אביו. אבל צריך ביאור דהרי מה שאמר רב אשי דאי לא קתני, רצה לומר דלא מיירי כאן באופן שעשה הדבר באיסור, וא"כ מה החילוק אם מיירי שהבן נשא אנוסת אביו באיסור, או שמיירי שאביו בא על כלתו באיסור, דאם באיסור לא קמיירי הרי גם באנס כלתו שהוא איסור לא קמיירי. ואין לומר דהיות וכל אופן של אנוסת אביו הוא איסור ממילא לכך גם באנס כלתו מיירי, וממילא כבר לא יהא חילוק איזה איסור עבד אביו, דהרי סתם מי שאנס אשה שאינה אשת איש אין בזה איסור תורה, ורק מדרבנן אסור, רק דאין זה דרך קידושין ובה לא נתקן ייבום, ולכך גם יש מ"ד הסובר דאנוסת

מותרת צרתה, אבל עכשיו שעדיין לא עברה למה לא תפטור אותה מייבום, וא"כ למה לא מנו אותה כאן. ואם יש לחלק ולא למנותה אולי כך יש לחלק, דמה שלא מנו אופן זה כאן הוא משום דחליצה כן תהא צריכה יבמה זו מן היבם, דהרי זיקתה הוי מקצת קידושין, וכדאמר רש"י לעיל (ה: ד"ה לכדר' שמעון) ודבר זה אסור לה, ולכך בחליצה תהא חייבת יבמה זו ממנו, ובאופן כזה של יבמה שחולצת ולא מתייבמת לא מיירי הכא. ואם תאמר דאיך תחלוץ הרי לעיל (ג.) אמרו בגמ' דאם תחלוץ יבואו לטעות ולהתיר ייבום, וא"כ איך יבמה זו שאסורה להתייבם תחלוץ, ואם באמת לא תחלוץ עדיין לא יהא כאן טעם למה לא מנו אותה כאן. ועל זה יש לומר דכאן לכאורה אין את החשש שיבואו לטעות ולהתיר בה ייבום, דכל מה שחיישינן שם הוא שנבוא להתיר ערוה כמותה להתייבם, אבל כאן דמיירי באופן רחוק ולא שכיח,

שהחשש היא שטיפול יבמה ליבם האסור עליה בתנאי של גט, ממילא אין לחשוש שיבואו להתיר יבמה כמותה, דממילא אין זה שכיח, ובה עצמה ודאי אין חשש שיבואו לטעות, דהרי כבר הלצה ואיך תתייבם, ואפי אם תאמר שעדיין יש חשש בה עצמה שאם תשמע שהתירו לה חליצה תבוא להתייבם קודם חליצה, מ"מ יש לומר דכאן שאומרים לה שהחליצה שהיא עושה הוא משום חובה שחייבת לפטור זיקתה מן היבם, ממילא אין חשש שתבוא להתייבם ולעשות איפכא ולינשא לו לגמרי. או שיש לומר דאפי' אם היה חשש שתתייבם, מ"מ החשש ממקצת קידושין שגורם לה זיקתה יגבור על החשש שתטעה ותבוא להתייבם, וכך גם מצאתי דביארו האחרונים דבמקום ספק גם לא חיישינן לחשש שמא תבוא להתייבם, ומטעם זה גם היה הו"א לקמן (טו.) להכריע בין ב"ש לב"ה שיהיו חולצות ולא מתייבמות, ולא חיישינן שיבואו להתייבם.

דף י ע"ב

הכרת מאשר לא יבנה, אבל לא למעט הכרת בא. וצריך לומר דלא מסתבר להוסיף על הכרת החמור עוד לאו שהוא קל יותר, וכשרוצים להוסיף איסור על אופן מסויים מוסיפים עוד איסור חמור יותר או לכל הפחות חמור כמותו, וכגון לעבור עליו בשתי לאווים וכדומה, אבל איסור קל על החמור לו מסתבר לומר דמוסיפים, ולכך מן ההכרח יש לומר דבא למעט את הכרת.

דף יא ע"א

לו. בגמ' אמר רב יהודה אמר רב צרת פוטח אסורה טומאה כתיב בה בעריות. ביאר רש"י דכתיב בה ונסתרה והיא נטמאה והוא כמו שכתוב בעריות אל תטמאו בכל אלה. אבל קשה דמה ראייה יש מטומאה האמורה בעריות לטומאה האמורה בסוטה, הרי בעריות מיירי שהיא טמאה למייבמים אבל לבעלה לא היתה טמאה, ואילו כאן בסוטה היתה טמאה לבעלה עצמו, ואם יש

לה. בגמ' לתני החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת בלא בנים. ביאר רש"י דקידושין תופסין לו בה דאינה עליו אלא בלאו, דכיון שלא בנה שוב לא יבנה. היינו דהיות ורק הייבי לאווין היא לכך תופס בה קידושין. אבל צריך ביאור דלכאורה יש כאן איסור אשת אה, דמכיון שחלץ לה חזרה איסורה למקומה, והיות דהאשת אה בכרת, א"כ איך תופסין בה קידושין. ועיין לקמן דביארו בגמ' שיטת ר"ל דמכך שכתוב במי שהולץ אשר לא יבנה, למידיים דאם הוא רוצה לבנות עתה אין לו כבר כרת, רק דיש עליו עליו לאו דכיון שלא בנה שוב לא יבנה, ורק האחים שלא השתנה אצלם דבר הרי הוא אסורה עליהם בכרת ככל אשת אח. רק דעדיין צריך ביאור למה ממה דכתיב אשר לא יבנה נמעט מן החולץ את הכרת, וכי א"א לומר דבכרת הוא חייב ככל האחים, ואדרבא עליו נוסף עוד לאו חוץ מן

לדמותה יש לדמותה למי שבעל אחת מן העריות דהיא טמאה עליו, דהיא אינה מחוייבת כלל בייבום וחליצה דקידושיה אין תופסין, וממילא אינה פוטרת צרתה, וא"כ כך היה גם צריך להיות הדין בסוטה דתהא נחשבת כאשתו שגירשה דאינה מחוייבת בייבום ואינה פוטרת צרתה, ולמה דימה אותה רב לעריות של המייבמים. ואולי יש לומר דבאמת זהו כוונת הגמ' לדמותה לבעל אחת מן העריות ולא לעריות של המייבמים, ואפי הכי צרתה פטורה מייבום, דגם אם טמאה עליו כעריות, מ"מ תפס בה קידושין קודם לכן, ואין הטומאה מגרשת אותה ממנו, וממילא כיון שהיא אסורה בייבום פוטרת גם צרתה.

דף יא ע"ב

לז. בגמ' אימא או היא או צרתה ולא תרוצי קמתרצת לה תריץ הכי היא חולצת צרתה או חולצת או מתייבמת. עיין בתוס' שכבר הקשה מה היא דאמרה הגמ' ולא תרוצי

קמתרצת לה, דלכן אמרו דגם אפשר לגרום בה בצרתה או חולצת או מתייבמת, הרי כדי לפרש דברי הברייתא דאו היא או צרתה אין צריך כלל לגרום כאן כלום, דמצינו שזא"ז החיבור היא גם לחלק, וכמו שאמרו חלץ ועשה בה מאמר, דהכוונה היא או שחלץ או עשה בה מאמר, וא"כ דווקא כך יש לפרש הברייתא גם בלא גירסא, אבל עכשיו שבאתה לומר בצרתה או חולצת או מתייבמת יהא צריך לגרום כאן כך, וזה מניין לגמ'. ונראה לתרץ קושיא זו, דבאמת גם עכשיו אין כוונת הגמ' לגרום בכרייתא בהדיא בצרתה או חולצת או מתייבמת, דאולי כוונת הגמ' כך, דהיות וכתוב היא וצרתה חולצת, וששניהם יהיו חולצות יחד א"א לומר, ממילא צריך לבאר הדברים, וכשם שאתה יכול לבאר דהכוונה היא או היא או צרתה, אפשר לבאר הדברים גם באופן אחר, והוא, דהיות וכתוב כאן היא וצרתה חולצת משמעות הדברים היא דלגבי

החליצה בשניהם הדין שווה, אבל אפשר דדוקא לגבי חולצת הדין שווה שיכול לחלוץ לשניהם, אבל בצרתה יש להוסיף עוד אפשרות גם להתייבם, וזה באה הברייתא לומר דרק לגבי חליצה היא וצרתה כן, אבל לגבי ייבום רק צרתה יכולה להתייבם, וממילא בשני התירוצים שמתרצים כאן לא מיירי בגירסא אלא בהסבר דברי הברייתא, ולכך יש לבאר דבריה כך כמו שאפשר לפרש דבריה כך.

דף יב ע"א

לח. בגמ' הריח אלו חולצות ולא מתייבמות שנאמר ומת אחד מהם יבמה יבוא עליה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא זיקת שני יבמין. היינו דמי שיש עליה זיקת שני ייבומין ולא הכוונה מי שיש עליה זיקת שני אחים שהם מייבמים, דא"כ יש למעט מכאן גם מי שהיה לבעלה ב' אחים שיש עליה זיקת ב' יבמים, ובאמת הלימוד של הגמ' אינה

מ'יבמה' דהיינו יבם אחד, אלא הלימוד הוא מ'זמת אחד מהם', דדוקא באחד מת ולא אם מתו שניים שיש עליה זיקה משניים, וכך ביאר רש"י בהדיא דהלימוד הוא מ'זמת אחד' ולא מ'יבמה'.

דף יב ע"ב

לט. בגמ' מדקאמר שמא תתעבר ושמא תמות מכלל דאיכא קטנה דמועברא ולא מתה א"כ מצינו חמותו ממאנת. היינו שמיירי שנישאת בעודה קטנה ובתוך שנת הי"ב ילדה את בתה, ונשא אחיו את בתה מיד אחר שנולדה, ועדיין זה בזמן שאמה בת מיאון היא, דבשנת הי"ב שלה יכולה למאן, וממילא מצינו חמותו ממאנת, ולמה אמרו במשנה דאי אתה יכול לומר בחמותו שמיאנה. אבל קשה דאיך ישא אחיו את בתה מיד כשנולדה, הרי עד בת ג' ויום אחד אינה ראויה לביאה, ואיך ישאנה כשעדיין אינה ראויה לביאה, והרי מצינו ביצחק שהמתין לישא את רבקה

רק אחר שגדלה והיתה בת ג' שנים ויום אחד, דמשמע דאין קידושין תופסין קודם לכן, וא"כ מה הקשו בגמ' דמצינו חמותו מומאנת, הרי אין תופס בבתה קידושין בכהאי גוונא. ואולי יש לומר דהקידושין עצמם כן תופסים גם בפחות מג' שנים ויום אחד, ורק גמר ביאה ונישואין זה אפשר לעבד רק אחר ג' שנים יום אחד, דקודם לכן בתוליה חוזרים, ולכך המתין יצחק שתהא רבקה בת ג' שנים ויום אחד כדי שתהא גם ראויה לביאה. ואולי עוד יש לומר דבאמת קידושין תופסין גם בפחות מג' שנים ויום אחד, וה"ה נישואין, ואין צריך כלל להמתין שתהא ראויה לביאה, ומה שהמתין יצחק היה כדי שתהא ראויה לגירות, וכך מצאתי במפרשים במעשה דיצחק שם, ואין המתנה זו של יצחק היה לעניין קידושין תופסין כלל, וצ"ע בזה.

מ. **בגמ' איני והא תני רבה בר שמואל אי אתה יכול לומר בחמותו וכו' שנמצאו אילונית**

או שמיאנו שכבר ילדו. ביאר רש"י דמדתלי טעמא בולד משמע דאפי' דקטנה היא אינה יכולה למאן, דאילו לאו קטנה היא היה לו לומר שכבר גדלו. אבל קשה דהרי אפשר שנקט התנא שכבר ילדו לומר לך דהכרח יש מכך דכבר גדלו, דהרי אין קטנה יולדת, ולכך לא אמר שכבר גדלו דהרי אין לך ראייה ברורה לכך אם לא מזה שכבר ילדו, ורק זה שילדו ידעינן כיון שהמציאות הוא שהיא חמותו, ולכך נקט הכי, ומה קושיא איכא מלשון זה כלל, וצ"ע.

מא. **בגמ' למאי נפק' מ דאפי' לר' יהודה דאמר עד שירבה השחור בבנים מודה. צריך ביאור למה רק אם בנים עדיפי מסימנים יודה ר' יהודה דגדולה הוא בבנים, הרי מה שר' יהודה אומר דבעינן עד שירבה השחור הוא משום דר' יהודה סבר דעד שלא ירבה השחור לא הוי סימנים, וא"כ כשאתה אומר בנים הרי הם כסימנים ממילא כל אחד לשיטתו כן הוא,**

דלרבנן דדי בבי' שערות גם
בנים כן דגדולה בזה, ולר' יהודה
דבעינן עד שירבה השחור גם
בבנים כן הוא דנעשית גדולה
בזה, וא"כ עדיין יקשה מה
הנפק"מ אם בנים כסימנים או
עדיפי מסימנים, וצ"ע.

דף יג ע"א

מב. בגמ' זרב זביד אמר אין בנים
בלא סימנים. היינו דלרב זביד
אין הבנים במקום סימנים או
כסימנים, אלא הוא הוכחה
דודאי היו כאן סימנים, וממילא
ודאי בגדולה איירי אפי' שלא
הגיעה לשנים. אבל צריך ביאור
למאי נפק"מ אם הבנים
כסימנים או רק הוכחה שהיו
סימנים, דהרי לעיל הקשו למאי
נפק"מאם עדיפי מסימנים או
כסימנים, וא"כ מה כאן הנפק"מ.
ואולי יש לומר דגם לרב זביד
לא יאמר ר' יהודה דבעינן ירבה
השחור כבסתם, וגם כאן יודה,
וזה משום שהבנים הם הוכחה
לסימנים ברורים של גדלות,
ואפי' אם לא ירבה השחור וגם

הקצת שהיה נשר, מ"מ יהא
מודה ר' יהודה דגדולה היא,
והחילוק בינו להא דאית דאמרי
דבנים עדיפי מסימנים, דלרב
זביד כן בעינן סימנים עצמם,
ומה שאמרו שמודה ר' יהודה
היינו דתולים שנשרו, אבל אם
היה אפשרות להוכיח בודאות
דלא היו סימנים כלל, ודאי שלא
היו מחשיבים אותה לגדולה
אפי' שילדה, וכ"ש דלר' יהודה
כן, ומשא"כ אם הבנים עדיפי
מסימנים אין צורך כלל
בסימנים, וזה גופה עושה אותה
גדולה.

מג. בגמ' צרת צרה נמי במקום
ערוה קיימא. היינו דמכיון
שהצרה נאסרה בייבום משום
צרתה, ממילא חזרה עליה
איסור אשת אח והיא עצמה
ערוה לו, וממילא צרת צרה נמי
צרת ערוה היא שאסורה לו
באיסור אשת אח.

מד. בגמ' והאי תנא סבר נשואין
הראשונים מפילים. היינו
דלדעת תנא דברייתא מה
שקובע לנפילתה לייבום, היא

מה היה מצבה בשעת נשואיה, דאם בשעת נשואיה לא היתה צרת ערוה דעדיין לא נשא הערוה, ממילא תהא מותרת להתייבם ואינה נקראת צרת ערוה לעניין הייבום, ולכך בברייתא שמיירי שם שכנס את הנכרית אחר שגירש את הערוה צרותיה מותרת, אבל אם היה כונסה ורק אח"כ מגרש את הערוה צרותיה אסורות. אבל קשה דא"כ צריך לומר דלתנא דברייתא אם כנס את הנכרית ואח"כ נשא את הערוה, אפי' אם לא גירשה יהיו צרותיה של הערוה מותרות להתייבם, דהרי בשעת נשואיהם עדיין לא היו צרת ערוה, וזה לא מצינו בשום מקום שום תנא שיאמר כן, ותימה הוא דהרי עכשיו אמרו דנשואין הראשונים קובעים לייבום. ואולי יש לומר דלתנא דברייתא אין נשואין הראשונים קובעים לבד, אלא הוא סובר דגם הנשואין הראשנים וגם שעת מיתתו קובעים, ולכך בכנס ואח"כ גירש בנשואיה עדיין היתה צרת ערוה אסורה

להתייבם, אבל ה"ה אם אח"כ נשא ערוה דגם תהא אסורה להתייבם דגם מיתתו קובע. **מה. בגמ' ותמאן השתא ותתייבם לימא מסייעא ליה לר' אושעיא וכו'.** היינו דהו"א דיכולה למאן עכשיו על קידושין הראשונים שקידשה אביה ואחיה, וממילא עקרתם לגמרי ולא יהא כאן זיקה ליבם כלל, וזה קמ"ל דכר' אושעיא הוא, דיכולה למאן עכשיו רק על המאמר של היבם, אבל לעקור קידושין הראשונים כבר אינה יכולה, דהרי בעלה מת, וממילא אפי' שתעשה עכשיו מיאון אין בזה עקירת זיקתה, ולכך לא יועיל מיאונה להתיר צרתה בייבום.

דף יג ע"ב

מו. בגמ' וב"ה מיבעי ליה לכדרב יהודה אמר רב וכו' החוצה לאיש זר לא תהיה בה הויה לאיש זר. לכאורה קשה דאפי' דב"ה למידים מתהיה שלא תופס בה קידושין מאיש זר, מ"מ החוצה מה בא ללמד, דלכאורה הוא עדיין מותר.

והביאור אולי יש לומר דלבי"ה בעינן לסרס המקרא ולדורשו בשני לימודים, דלא תהא אשת המת החוצה, דהיינו שאסורה לזרים, ועוד לימוד דלא תהיה לאיש זר, דלא תופס בה קידושין מאיש זר, דהחוצה היא לאיסור ואיש זר לומר שאין תופסין בה קידושין. רק דא"כ קשה מה הקשו לקמן על ב"ה וב"ה נמי תיפוק להו מלאיש זר, הרי לדברינו בעינן שניהם החוצה לאסורה לזרים ואיש זר לומר שאין תופסין בה קידושין, ומאי קושיא היא כלל, וצ"ע.

מז. בגמ' רבא אמר טעמייהו דב"ש דאין איסור חל על איסור. היינו דכיון דאין איסור אחות אשה חל על הערות, דהרי יש לה כבר איסור אשת אח, ממילא אין צרתה צרת ערוה כלל, ומותרת בייבום כשאר יבמות. אבל עיין בתוס' שכבר הקשה דאם לא חל על הערוה איסור אחות אשה דאין חל על האיסור דאשת אח, למה לא תהא היא עצמה מותרת בייבום, הרי אינה ערוה כלל עכשיו. וביאר שם דהיות

וכשיתגבר מצוות ייבום על איסור אשת אח ממילא יהא חל עליה מיד איסור אחות אשה, לכך לה עצמה אסור להתייבם, דממ"נ אם יבוא מצוות ייבום ויתגבר יבוא איסור אחות אשה ותיאסר, אבל לגבי לאסור צרתה כיון דלמעשה אין מצות ייבום גובר כאן משום דממילא לא תתחייב בייבום, דהרי תבוא איסור אחות אשה ואוסרתה, לכך צרתה אינה קרויה צרת ערוה ומותרת להתייבם. אבל קשה דבאמת לפי מה שלמדנו לעיל דאיסור אשת אח לא בטל מינה לגמרי, והראיה לכך מזה שמצינו שאם היא פטורה מייבום אינה מותרת להתייבם אפי' אם הוא רוצה, וזה מטעם דאיסור אשת אח עדיין כאן, וכשפטורה מייבום ממילא גם אסורה בייבום, דכך הוא המשמעות במשנה של ט"ז נשים דמה שכתוב פטורות היינו אסורות, ממילא יוצא מזה דגם כשמצוות ייבום גובר על איסור אשת אח, לא הלך מכאן האיסור, וא"כ איך יהא חל

איסור אחות אשה על היבמה גם כשיגבור מצוות ייבום עליה, הרי עדיין הוא איסור החל על איסור, ולב"ש אין זה חל, וא"כ עדיין יקשה למה לא תהא הערוה עצמה מותרת בייבום לב"ש. וצריך לומר דהכלל של אין איסור חל על איסור הוא רק באופן שהאיסור הראשון אוסרה ממש, אבל באופן כמו כאן דיש מצווה הגובר עליו, אז אפי"אם הוא עדיין קיים, חל עליה איסור נוסף כדי לאוסרה.

מח. בגמ' ביון דלא אתי איסור אשת אח וחייל אאיסור אחות אשה הויא לה צרת ערוה שלא במקום מצוה ושריא. עיין במאירי דביאר הדברים דמאחר שלא חל על הערוה איסור אשת אח, ממילא גם לא חל עליה שם אשת אח לעניין זיקת הייבום, ולכך היא קרויה צרת ערוה שלא במקום מצוה ושריא. אבל באמת קשה דמה עניין מה שלא חל עליה האיסור דהוא משום שאין איסור חל על איסור, להא דלא יהא חל עליה זיקת הייבום מכח אשת אח, הרי מה

שצריכה ייבום הוא לא שייך כלל לאיסור אשת אח, אלא רק להקים שם לאחיו, וא"כ עכשיו שהמציאות הוא שהיא אשת אח ויכול אחיו להקים שם לאחיו, למה לא יהא חל עליה מצוה זו, ומה עניינה לאיסור שלא חל עליה, וצ"ע.

מט. בגמ' תנן התם מגילה נקראת וכו' א"ל ר"ל לר' יוחנן איקרי כאן לא תתגודדו. היינו דלכך אין לקרות המגילה בימים אחרים שלא יהא אגודות אגודות. אבל קשה דא"כ למה הפרושים קוראים ב"ד והמוקפים בט"ו, הרי זה אגודות אגודות. ועיין ברא"ש (סימן ט' פי' ראשון) שביאר דמה שאמר ר' יוחנן שלא יהיו אגודות אגודות הוא דווקא באופן שנראה כשתי תורות ומחלוקת, אבל כאן שהחילוק הוא בין המקומות אין זה נראה כשתי תורות אלא רק חילוק בזמן בין המקומות, ובזה אין איסור של לא תתגודדו. אבל קשה דלקמן הקשו בגמ' ממקום שנהגו וממקום שלא נהגו, ומה קושיא היא הרי שם מיירי

בחילוק בין המקומות ואין זה נראה כב' תורות. ואולי עדיין חילוק יש בין שני דינים אלו, דלגבי מקרא מגילה דהדין הוא אותו דין ורק הזמן משתנה למקום למקום, אין בזה שייכות לאיסור לא תתגודדו, דאין כאן ב' דינים אלא רק ב' זמנים ומחולקים לפי המקומות, אבל במקום שנהגו ובמקום שלא נהגו שהחילוק הוא בדין עצמו, בזה כן יש חל איסור לא תתגודדו, כיון דעדיין יש כאן שתי תורות ואין נפק"מ אם זה מחמת המקומות או לא, ולכך הקשו משם.

דף יד ע"א

נ. בגמ' מי סברת עשו ב"ש כדבריהם לא עשו ב"ש כדבריהם. צריך ביאור איך שייך לומר דלא עשו ב"ש כדבריהם, הרי במשנה להדיא אמרו דלא נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה וכו', ואם עשו ב"ש עצמם כב"ה מה ההו"א שיהיו נמנעים לקחת נשים מהם, וכ"ש דלא ניהא בזה

מה החידוש שלא נמנעו ב"ה לישא נשים מב"ש, הרי היו עושים כשיטתם, ולכאורה ראיה ברורה היא דלא עשו ב"ש כב"ה אלא כדבריהם, וא"כ מה תירץ באן ר"ל. ועיין לקמן בגמ' דרצו להקשות מחלק זה במשנה לומר איפכא, דיהא משמע דלא עשו ב"ש כדבריהם, דאל"כ למה לא נמנעו, ולפי דברינו אדרבא הוא ראיה דכן עשו כדבריהם וזהו החידוש שמ"מ לא נמנעו, והטעם לכך כדתירצו לקמן שמודעו להו ופרשי, וא"כ יקשה למה אחר שתירצו כן הגמ' לא הקשו כדהקשינו כאן דודאי עשו כדבריהם וזה החידוש שלא נמנעו, וצ"ע.

נא. בגמ' כי אזלינן בתר רובא היכי דכי הדדי נינהו הכא ב"ש מחדדי טפי. היינו דחידודם של ב"ש השלימו להם מה שהיו מיעוט להחשב כשווים בפני ב"ה, ולכך אף אחד לא גבר על השני. אבל קשה דאין אפשר לחשב דבר זה כדבעי, לומר דכמות חידודם ישלים מיעוט מניינם, דהרי אפשר שיהיו ב"ש

פחות חד במנינם מב"ה, וא"כ אולי יגברו בחידודם להיות נחשבים יותר ממחצה, ולמה לא יפסקו הלכה כמותם, וכן איפכא אם יהיו ב"ש כ"כ מיעוט במנין שאפי' ברוב חידודם לא ישלימו להיות נחשבים למחצה ויגברו ב"ה, ואיך יגיעו לעמק השוה להחשב מחצה על מחצה שלא יפסקו הלכה כאחד מן השיטות, וא"כ למה למ"ד עשו באמת עבדו כן ב"ש. וצריך לומר דבאמת אין מחשבים המנין כנגד החידוד, אלא דיש שני מדידות, דבמנין גברו ב"ה ובחידוד גברו ב"ש, וממילא אף שיטה אינה גוברת על השניה, דספק הוא, דאם בתר מנין אזלינן ב"ה גברו, ואם בתר חידוד ניזיל ב"ש גברו, ולכך למ"ד עשו לא יפסקו כאחד מן השיטות.

נב. בגמ' אלא אמר רבא כי אמרינן לא תתגודדו כגון ב"ד בעיר אחת פלג מורין בדברי ב"ש ופלג מורין בדברי ב"ה. צריך ביאור דהרי כך עבדינן בכל ב"ד דחלק אומרים דעתם כך וחלק

כך ופוסקים כרוב הדיינים כתורה אחת, וא"כ מה פסול יש בזה ואיך שייך בזה ב' תורות, וצ"ע.

נג. בתוד"ה במקומו של ר' אליעזר, במתכוין היו מביאים עצמם שיהיו צריכים לכך משום חיבוב מצוה. צריך ביאור מה חיבוב מצוה יש בזה שהיו עושין הפחם דווקא בשבת, וכי אם יחללו שבת יותר בשביל המצוה יש חיבוב מצוה גדול יותר בזה. ואין לומר דהחיבוב מצוה הוא במה שהיו עושין בעצמם את הברזל בפחם, ושלא קנו מן המוכן, דגם אם בשביל כך היו עושים בעצמם, היו יכולים לעשותו מער"ש, ולמאי בעינן לחלל בשביל זה את השבת, וצ"ע.

דף יד ע"ב

נד. בגמ' אלא אימא מן הסתם דמודעי להו ופרשי ומאי קמ"ל דאהבה וריעות נוהגים זה בזה היינו רישא. היינו דאם לפי ההו"א דבספק עצמו לא נמנעו ב"ש מלישא מב"ה, ניהא מה

החידוש בסיפא יותר מן הרישא, דאפי' בספק איסור לא נמנעו, אבל לפי מה שפירשנו עכשיו דמיירי בסתם וסמכו שיוודיעו להם, הרי הוא ממש כברישא ומה חידשה הסיפא יותר.

דף טו ע"א

נה. בגמ' בואו ונתקן להן לצרות שיהו חולצות ולא מתייבמות. לכאורה קשה איך רצו לתקן שיהו חולצות לשיטת ב"ה, הרי לעיל (ג.) אמרו בגמ' דא"א לחלוץ דאם חולצת מתייבמת, דתבוא לטעות ולהתייבם, שלא תדע שרק בחליצה היא מותרת, וא"כ לב"ה יש לחשוש שתבוא להתייבם והרי זה אסור. ועיין בערוך לנר שם שביאר דבמקום ספק לא חיישינן לחשש זה שתבוא להתייבם, וצ"ע בזה עוד.

נו. בגמ' ת"ש דא"ר טרפון תאבני מתי תבא צרת הבת לידי ואשיאנה אימא ואשיאנה. ביאר רש"י דבצרת בתו שתיפול לידו מידי אחיו איירי, דהיינו שאחר

שימות אחיו בלא פנים תאב היה ר' טרפון לייבם צרת בתו וכב"ש. ותימה הוא דאיך שייך לומר דיהא ר' טרפון תאב לבוא לידי שאחיו יהא מת בלא בנים כדי שייבם הוא את צרת בתו, וכי ר' טרפון רוצה היה במיתת אחיו בלא בנים. ואולי יש לומר דלא היה תאב הלילה שימות אחיו בלא בנים, אלא אמר באופן כללי דהוא תאב שאם יבוא לו מעשה כמו זה שנחלקו בה ב"ש וב"ה לעשות כרבו ב"ש ולקיים דבריו. ועיין בתוס' הרא"ש דבאמת הקשה לו הקושיא על רש"י, ולכך ביאר דתאבני היינו שמיירי בצרת בתו של אדם אחר, שהיה תאב ר' טרפון לישא אותה בלא שתחלוץ לאביה וכב"ה, ומכך שהיה תאב לעשות כן משמע דחבירו תלמידי ב"ש היו עושים כדבריהם, דאל"כ מאי תאב שייך כאן, הרי כולם נוהגים כן, וע"ז תירצו בגמ' דאימא ואשיאנה דהיינו לייבמה וכן בצרת בתו איירי ולא של אחר וכב"ש רבו, וע"ז הקשו והא

תאבני קאמר ואם כב"ש היה עושה מאי תאב שייך הכא, הרי כל תלמידיו היו עושים כן, וע"ז תירצו בגמ' דבאמת כן יש לפרש כההו"א דבצרת בתו של אדם אחר איירי, ותאב היה לעשות כב"ה, אבל מה שרצו להביא ראייה מזה דכל לתמידי ב"ש כדבריהם עשו דאל"כ מאי תאב שייך כאן, זה אינו, דבאמת כולם כב"ה עבדי, ומה שהוא היה תאב, היה לעשות כב"ה לגמרי ולא כר' יוחנן בן נורי שיהיו כולם חולצות, ובאמת חביריו כר' יוחנן בן נורי עבדי. רק דעדיין קשה לביאור זה של תוספות הרא"ש דלההו"א בגמ' דאמרו ואימא ואשיאנה דהיינו לייבמה, איכא להקשות על זה כמו שהוא הקשה על רש"י, דאיך שייך שיהא הוא תאב למיתת אחיו בלא בנים, וצ"ע.

נז. בגמ' והא תאבני קאמר לאפוקי מדר' יוחנן בן נורי. היינו שבא ר' טרפון לאפוקי משיטת ר' יוחנן בן נורי שרצה להכשיר לדברי הכל שיהיו חולצות ולא

מתייבמות, וזה אמר ר' טרפון שהוא תאב לייבם כב"ה ולא להכשיר לדברי הכל כר' יוחנן בן נורי. אבל קשה דגם אם ר' טרפון שהיה מתלמידי שמאי רוצה לעשות כההלכה כב"ה ולייבם, מהו הלשון שנקט תאבני, דמי ראוי לתלמידו של שמאי לומר שהוא תאב לעשות כב"ה ולא כשמאי רבו, והיה צריך לומר דהוא רוצה לקיים ההלכה כב"ה, אבל למה תאב הוא כ"כ לזה, וצ"ע.

דף טו ע"ב

נח. בגמ' אי אמרת בשלמא עשו היינו דקאמר מתיירא אני אלא אי אמרת לא עשו אמאי קאמר מתיירא אני. צריך ביאור דאם נלמד מכאן דעשו וכדאמרו עכשיו דאל"כ למה אמר מתיירא אני, למה בהא דשתי המשפחות שהיו בניהם בכהונה לא מיחו בם ב"ש, הרי עכשיו אמרנו דהיו עושים כדבריהם, וא"כ היה להם למחות דהרי לדעתם פגומים הם לכהונה, ובשלמא אם לא עשו ניהא דלא

מיהו, וא"כ מברייתא זו אין ללמוד לא לכאן ולא לכאן, דמכל חלק משמע איפכא מחברתה, וצ"ע.

דף טז ע"א

נמ. בגמ' א"ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל. עיין במהרש"א דדייק כאן דמה שאמר ר' דוסא שב בני שב ולא אמר לו על מטה של זהב, דבאמת לא הושיבו על מטה של זהב כמותם, וזה משום שרק את ר' יהושע שהיה אב בי"ד וראב"ע שהיה נשיא כיבד כן, אבל את ר"ע שהיה תלמיד של ר' יהושע לא כיבד כ"כ. אבל קשה דהרי קיבלו ר' דוסא בכבוד גדול כ"כ שאמר עליו ירבו כמותך בישראל, וא"כ איך שייך שלמעשה לא כיבדו לישב על המיטה של זהב כמותם. ועוד קשה דהרי ר' יהושע לא אמר לו על ראב" שנשיא הוא, וגם ביקש ממנו שאת שניהם יושיב

על אותה מיטה ולא חילק ביניהם, וא"כ למה יהא ר' דוסא עצמו מחלק ביניהם. ולפי מה שפירש המהרש"א עצמו דירבו כמותך התכוין לומר לו שהיות ואתה מבני גרים מבני סיסרא, לכך ירבו כמותך אבל בישראל עצמם, ולפי זה באמת לא כיבדו יותר מהם וממילא אין זה סותר לאיך כיבדו למעשה. רק שעדיין קצת קשה דהרי אמר לו ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו משמע שכן כיבדו מאוד. ואולי יש לומר דבאמת גם במה שאמר לו הכבוד הגדול הזה עצמו הכיר בזה שמ"מ אינו נשיא ואין לכבדו כמותם, ולכך אמר דווקא לו ירבו כמותך, דעל נשיא לא ראוי לומר ירבו כמותך דדי בנשיא אחד ואין צריך כל ישראל ראשים, וכדמצינו בהא דאליהו וריב"ל דהברכה שכולם יהיו ראשים קללה הוא, ורק בר"ע שגם היה גדול בתורה וגם לא היה נשיא אמר ירבו כמותך, וממילא מכך שהכיר בזה שהוא אינו נשיא ואב בי"ד כמותם, ניהא דלא

קידושין תופסין בה, וא"כ למה לא פשט שמואל את הספק שלו אם קידושין תופסין מדברי ר' יצחק אלו, וצ"ע.

דף טז ע"ב

סב. בגמ' נער הייתי גם זקנתי מאן אמריה אילימא קודשא בריך הוא מי איכא זקנה קמיה וכו' אלא ש"מ שר העולם אמרו. רש"י ביאר דשר העולם היינו מלאך, וא"כ צריך ביאור מי שייך זקנה כלפי מלאך, דלגבי מה שייך אצלו זקנה, ואם תאמר דזקנה היינו בשנים ולא שבא לידי זקנה, א"כ כך גם יש לומר כביכול על קודשא בריך הוא, דהרי גם הוא זקן בשנים הרבה. ואין לומר דמ"מ נער הייתי לא שייך בקודשא בריך הוא דהוא חי לנצח ומאז ומתמיד, ומשא"כ מלאך הקב"ה בראו ובתחילה נער היה בשנים. דא"כ היה לה לגמ' לומר מי איכא נער קמיה קודשא בריך הוא ולא זקנה. ואלא ודאי כן מיירי בזקנה במציאות ולא רק בשנים, ולכך בקודשא בריך הוא אין זה שייך,

כיבדו כמותם לישב על מיטה של זהב.

ס. בגמ' אמר לו אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו אשריך שזכית לשם ועדיין לא הגעת לרועי בקר. צריך ביאור מה רצה לומר לו ר' יונתן על הא דרועי בקר. ועיין במהרש"א בחידושי אגדות ובבן יהודע שהאריכו לבאר הדברים. ואולי יש לומר דנתכוין לזלזל בר"ע על כך שלפני שלמד תורה היה רועה צאן, דאפי' למדרגת רועה בקר לא הגיע ורק רועה צאן היה, ועל זה אמר לו ר"ע בענוונותו דע"פ האמת אפי' לרועה צאן כפי שצריך לא הגיע, והיינו כמו שהאבות הקדושים היו רועי צאן ומנהיגים את ישראל, דעדיין לא זכה לכך.

סא. בתור"ה בני צרות בא"ד ועוד אמר ר' יצחק דלא תהיה אשת חמת לאיש זר משמע דאפי' ע"י הויה דהיינו קידושין לא תהיה. צריך ביאור דאם יש כזה לימוד דגם ע"י קידושין לא תהיה לאיש זר, ממילא יש כאן לימוד מפורש לומר דאין

וא"כ היכן מצינו דבמלאך כן שייך דבר זה, וצ"ע.

סג. בגמ' שמא מעשרת השבטים הוא זהא כל דפריש מרובא פריש בדוכתא דקביעי דאמר ר' אבא בר כהנא וינחם בחלח וכו'. צריך ביאור דכאן משמע דהיו עשרת השבטים נמצאים במקומות ידועים וקבועים שם, ולכך חיישינן במקומות אלו שמא מעשרת השבטים הוא והולד ממזר, ולכאורה קשה דהא מצינו דבלבל סנהריב האומות ואין אנו יודעים היכן כל אחד נמצא, ואפי' אם יודעים בתחילה הניחם מלך אשור עדיים כבר נתבלבלו ע"י סנהריב, וא"כ איך אמרו כאן דכן קבועים במקומות מסויימים וידעינן היכן הם נמצאים, וצ"ע.

דף י"ז ע"א

סד. בגמ' והאיכא בנות וכו' גמירי דבנתא דההוא דרא איצטרוי איצטרו. היינו דלכך לא חשש שמואל לממזרים מכן בתם של עשרת השבטים, דגמירי שהיו

בנות עשרת השבטים עקרות, וממילא ודאי כולם נכרים הוו, דהרי אמם ודאי עובדת כוכבים היתה, דרק הם היו יולדות. אבל קשה דא"כ עולה מדברים אלו דלא נשאר מעשרת השבטים פליט ושריד, דהרי אחר הדור הראשון שמתו כל הדור שלאחריו בני עובדות כוכבים נינהו, ואינם ישראלים כלל, והיכן מצינו דבר זה שנמחקו עשרת השבטים מישראל. ועיין במאירי דביאר כמה ביאורים במה דבנות עשרת השבטים נעשו עקרות, דהוא או משום טורח הדרך או משום שנוולו עצמם או משום ששתו כוס של עיקרין, וממילא לפי כל טעמים אלו יש לומר דאפי' שרובם נעשו עקרות, לא כולם ממש כך נעשו, דלא ימלט שיהיו חלק שלא נוולו עצמם או שלא שתו כוס של עיקרין, ואפי' לטעם שמחמת טורח הדרך הוא יש לומר דמ"מ חלקם לא נעשו עקרות בשביל זה, וממילא כן היו קצת ישראליות יולדות, וממילא גם נשארו מעשרת

השבטים שריד ופליט, רק שהיות ואפי' במקום דקביעי רובם עובדי כוכבים נינהו, ממילא אין חוששין לקידושין של ממזרים, דאזלינן בתר רובא דנכרים נינהו.

פ. בגמ' אמר רבא והיא עמוקה משאול שנאמר מיד שאול אפדם ממות אגאלם ואילו פסול דידהו לית להו תקנתא. היינו דהיות וכבר נעשו ממזרים אין להם תקנה. אבל קשה דמצינו בחז"ל (קידושין עא.) דאמר ר' יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שמשפחה שנטמעה נטמעה, ועוד נאמר שם דמטהרים גם הממזרים וא"כ יש להם תקנתא, ולמה אמר רבא דעמוקה משאול היא. ואולי כוונת רבא לומר דאפי' דלמעשה אין מרחקין מי שנטמעה, מ"מ אין תקנה לאיסור זה. או יש לומר דמה שאמרו שיש תקנה הוא רק למשפחה שכבר נטמעה, דא"א לפסול כל ישראל, אבל כאן מיירי רבא באותם שיודעים שהם ממזרים ונזהרים

מלהתחתן בם, דלהם באמת אין תקנה.

פז. בגמ' פסולי דהרפניא משום פסולי דמישון ופסולי דמישון משום פסולי דתרמוד. לפי דברי הגמ' כאן לכאורה קשה על מה שאמרו לעיל דכי חרבא תרמוד עבדינן יומא טבא, דהרי גם אם תיחרב תרמוד עדיין כל סביבותיה כבר נפסלו ממנה, וכבר לא יועיל לנו שרק תרמוד עצמה תיחרב. ובאמת כשהקשו בגמ' והא חריב היתה יכולה לתרץ ולומר דהיומא טבא עבדינן כשכל סביבותיה יחרבו ולא די שרק היא חרבה, אבל עכשיו שלא תירצו כן ואמרו דכשהיא עצמה תחרב כולה כבר עבדינן יומא טבא קשה. ובפרט לפי מה שהגמ' ממשיכה ואומרת דהרפניא היתה פסולה מכולם, דמשאול אזלינן לתרמוד ומתרמוד למישון וממישון להרפניא, ודאי לא היה להם לעביד יומא טבא על שתיחרב תרמוד עצמה אם לא נחרבו סביבותיה החמורות מינה, וצ"ע.

פרק ב

דף יז ע"ב

סז. **בגמ' מי לא עסקינן דיבם ואח"כ כנס אלא מאי שניה שניה בנישואין.** היינו דאפי' שאצלו היא ראשונה לנישואין דכנס את רבקה אחר שייבם את שרה, מ"מ כיון דהיא עצמה נישאת ב' פעמים קודם לראובן ואח"כ לשמעון, לכך ניהא אם קרויה שניה. אבל קשה דאם מיירי באופן שכנס את רבקה אחר שייבם את שרה, ממילא יש כאן ב' דברים שלגביו שרה נקראת ראשונה, דהיא גם ראשונה לנפילה וגם ראשונה לנישואין אצל שמעון, וא"כ למה ניזיל בתר דבר אחד שאינו עניין לשמעון שאשה זו היתה נישאת ב' פעמים, ולא ניזיל בתר ב' דברים הנ"ל שיש בהם עניין לשמעון עצמו שעל נשיו מיירי, וצ"ע.

סח. **בגמ' והא מהיבא תיתי יבום בנחלה תלא רחמנא ונחלה מן האב ולא מן האם היא.** צריך ביאור מאי קושיא היא זו כלל,

הרי אפשר דמיתדו עצמו הוא דילפינן דבעינן גם מן האם, דאי לאו דגם מן האם אחים נינהו אינם יחדו ממש, וכמו דמצינו בבני יעקב עצמם דהיו מחולקים ביניהם והיו בני השפחות לבד ובני לאה לבד וכדומה, וממילא מיתדו עצמו נלמד דבעינן מן האם, וצ"ע.

סט. **בגמ' איצטריך סד"א הואיל וחידיוש הוא דקמישתרי ערוה גביה אימא עד דמייחדי באבא ובאמא קמ"ל.** היינו אפי' דיש סברא לומר דכמה שהיא יותר ערוה גביה תהא אסורה יותר עליו, וא"כ די לחידוש שתהא מותרת בערוה שהיא רק מצד אחד ערוותו, מ"מ יש לומר איפכא דמה שמצריכה תורה להקים שם לאחיו ואפי' שערוה היא לגביה, זהו רק שהם ממש אחים יחדו מכל הצדדים, ולכך מהוייב הוא כ"כ להקים שם לאחיו אפי' שהיבמה ערוה לגביה, וזה קמ"ל שגם באחיו מאביו לבד חייבת אשתו בייבום.

העולם שדור אחד הולך והדור
שלאחריו הוא המייבם.

ע. ברש"י ד"ה מלוט כי אנשים
אחים אנחנו, ותתייבם אשת
אחי אביו שהרי בן אחיו היה.
היינו דבן אחיו של המת ייבם
את אשת אחיו שהיא דודתו.
צריך ביאור למה נקט רש"י
דווקא שיהא בן אחיו מייבם את
דודתו, ולא נקט נמי שיהא הדוד
מייבם את אשת בן אחיו, הרי
לוט ואברהם נאמר שם על
שניהם אחים אנחנו, וא"כ בן
אחי האב אה הוא לדודו כמו
שדודו אה לו, והיה צריך ללמוד
מכך את שני המקרים ולא רק
צד אחד כדביאר רש"י. ועיין
באחרונים שהאריכו בעניין זה,
וראיתי מבארים שסבר רש"י
דייבום היא רק להתיר ערוה
האסורה בלא ייבום, ולכך ביאר
דמיירי בבן אחיו שמייבם את
דודתו האסורה לו בסתם, אבל
אחי אביו שייבם את אשת בן
אחיו אין בכך איסור ערוה כלל,
ובלא ייבום מותרת לו, ועל אופן
כזה אין מצוות ייבום. ועוד
ראיתי מבארים דבאמת רש"י
לאו דווקא נקט שמייבם דודתו
וה"ה איפכא, רק דנקט דרך